

Péter János

NAPFELKELTE

[BECSAPÓDÁS]

2017-04-03 | BECSAPÓDÁS, NOVELLA

Úgy maradt minden, ahogy volt, semmi változás. Évek óta minden ugyanolyan. Egy vázát nem tett arrébb, a függönyön se mozdított. Ott a hubertuszos üveg, az alján sárga lötyty, nikotinsárga, mint minden a kis garzonban. A függöny, a terítők, a falak sárgák a nikotintól, a kiömlött Hubertustól, esetleg sárgásbarna a híg kávé foltjaitól. Mama gyakorlatilag ezen élt, amennyire élet volt az, hogy szinte egyáltalán nem

mozdult ki otthonról, a Kossuthot, a Hubertust meg a kávéhozást neki, néha talán sikerült valami kis kaját beletukmálni, vagy cukrot rakni a kávéjába. Mióta az eszemet tudom, az egész napját kitöltötte a szesz, a koffein és a nikotin, meg a Kossuth Rádió. És a Szabad Európa. Árpi, az unokatestvérem összekötötte a fürdőszobában meg a konyhában a villannyal a rádiót, ha felkapcsolta, már szólt is a Kossuth, a Szabad Európát meg a szobában hallgatta, utána gondosan eltekerte, hogy házkutatás esetén ne jöjjenek rá, hol állt azelőtt. Most is eltekerten találtam, hallgathatta, mielőtt kórházba vitték. Halála előtt is félt, hogy lebukik. Pedig Mama valószínűleg már a kutyát nem érdekelte. Egy begubózott, alkoholista öregasszony – amivel megüthette volna a bokáját, az a napi rutin az erkélyen: minden hajnalban kiment, cigivel, kávéval, Hubertusszal, megvárta, amíg teljesen felkel a Nap, köpött egy sárgát, ami vagy kiszállt a kilencedikről, vagy benn maradt az erkélyen, és jó hangosan mondta: *a kurva anyád*. Próbáltuk neki magyarázni, hogy egyszer leköp valakit, és balhé lesz, elvehetik tőle a tanácsi lakást, de erre is csak az volt a válasz, hogy *a kurva anyád*. Ezzel nyugtázta a Kossuth rádió híreit, a Szabad Európáét, a végén már semmi mást nem mondott. Egy idő után megértettem, hogy *a kurva anyád* nem nekem szól, olyan csak, mint a kilégzés, annak következménye, hogy él.

A nővér szerint ezek voltak az utolsó szavai is, ma reggel még megvárta, amíg felkel a nap, aztán *a kurva anyád*, köpni is akart, de csak hörgött egyet, azzal vége. Először anyámat hívták, papíron a menye volt, nem váltak el apámtól, mire a per lezajlott volna, apám meghalt. Anyám közölte, hogy most akkor a Mama találkozhat a kisfiával, akitől őt olyan ügyesen elmarta, és ne várják el tőle, hogy a kisujját is megmozdítja érte, szívott eleget, felőle ott lehet a hullaházban a következő ötéves terv végéig. Ketten voltunk még Árpival hozzátartozói, anyám után minket értesítettek. Árpád itt lakott, hetente ránézett, de ő is kezdte feladni, a szociális gondozó a Tanácstól naponta hozott neki ebédet, de sokszor érintetlenül dobta ki másnap. Én havonta egyszer átjöttem Körösligetről, nem annyira miatta, inkább, hogy Árpit tehermentesítsem. Mamával addig se volt sok kapcsolatunk, amíg be nem kattant. Ő a józan ész és anyám ellen hirdetett dzsihádot, és mindazok ellen, akik hozzájuk köthetők. Nem voltak közös karácsonyok, nem vette meg az első iskolatászkám, nem hívott nyáron magához egy hétre, és nem fagyaltoztunk a születésnapomon. Annyit tudtam, hogy nagyfater halála után golyózott be végképp. Kétségkívül szomorú, ha valakinek meghal infarktusban a férje, de azért nem kell tönkretenni a fél világot,

beleértve apámék házasságát, és így az én életemet is. Bár apám szerint sose volt normális, csak korábban nem volt róla papírja. Mindenki őt figyelte, mindenki utána nyomozott, mindenki róla beszélt a háta mögött. A lakógyűlésen csak azért változtatták meg a takarítási beosztást, hogy őt üldözzék. Két évnél többet nem bírt ki egy munkahelyen vagy egy lakásban, ebbe is csak a szesz betonozhatta be.

Megbeszéltük Árpival, hogy késő este érek ide, együtt feljövünk, megnézzük, el van-e zárva víz, gáz, villany, és eldöntjük, mit kell tennünk. Tizenegy óra is elmúlt, mire beért a vonat, de Árpi azt mondta, hogy jó ez így, feljövünk a Mamához, az ő főbélőnőjétől úgyse tudnánk beszélgetni, itt legalább nyugtunk van. Másnap délutános, ráér.

volt ott minden

A lakók valahogy eltűrték, panelöregasszony viszonylatban még viselhető volt, és amikor teljesen begubózott, már nem veszekedett és nem panaszkodott senkire, nem zavarta, ha hangosan tévéznek vagy

kefélnek a szomszédban. A csikket sosem dobta ki, hamutartókba, szardíniás dobozokba, pongyolája zsebébe gyűjtögette, amit meg kiscercintett reggelente, azt a szél jó eséllyel a kiskertnek hívott gázba vitte. Volt ott minden, ürülék, óvszer, üres üveg, az összhatáson az ő köpete semmit se rontott.

Éjfél előtt kicsivel értünk Mama lakásához. Először szellőztettünk, keresztuzatot nem csinálhattunk, mert nem akartuk a lépcsőház felé terelni a bűzt. Minden ablakot kinyitottunk, az erkélyajtót is, kintről hársfavirág illat jött be, kellemes júniusi meleggel, persze elnyomni nem tudta a falakba ivódott Kossuthot, mamaszagot, kurvaanyádat. Átnéztünk mindent, a WC-csészébe állandóan folyt a víz, pörgette az órát rendesen. Az ülőkádban ürülékes lepedő ázott, rohadt, ki tudja, mióta, kell gumikesztyű, majd kikőpapírollózzuk, melyikünk ganézza a fürdőt. A konyhában egy fazékban valami levesmaradék, csirkefarhát szürke lében, beköpték a legyek, fazekastól megy majd a kukába, vagy konyhaasztalostól. A spájzban a földön összeaszalódott egértetem, tarkóján paradicsomkonzerv, aminek a szavatossága nyolc éve lejárt. Egérke is itt ragadt, szó szerint, mint a Mama, egyé váltak a lakással, beleolvadtak a környezetükbe, cserébe a szagukat öklendték ide. Különös, groteszk orgazmusban egyesült így ember, állat, lakás – növények nem voltak, vagy ha valaha

voltak is, hamar feladták. A szobában itt-ott hányásnyomok, hajszálak, hamu, foltok. Egyébként minden rendben. A szerződés értelmében ki kell meszelni a lakást átadás előtt. Hosszú lesz, mire kikerül innen minden, ami nem-lakás.

Két kevésbé ragadós fotelba ültünk, rágyújtottunk, hogy ne érezzük annyira a bűzt. Symphoniát szívtunk mind a ketten, mint mindenki a családban, csak a Mama szívott Kossuthot. Volt pár szipka is, ötletszerűen letéve, eldobva, elhagyva, némelyikben még benne a csikk. Árpi hozott pálinkát, ittunk. Jó erős törkölye volt, hűtött, még hideg, bár elég hamar felmelegszik.

– Rég nem beszélgettünk – kezdte Árpi.

– Talán öt éve, a születésnapodon. Mama oda se jött el, de akkor már totál beszámíthatatlan volt.

– Neked mi az utolsó élményed, mikor lehetett vele beszélni?

a szomszédok figyelnek

– Hát, az utolsó, mikor még valami értelmeset ki lehetett belőle csikarni, az általános iskolás ballagásom volt. Nem jött el, de dísztáviratot küldött. A gimisre már nem is reagált.

Normális beszélgetésre talán ötödikes-hatodikos koromból emlékszem, mikor apámmal eljöttünk hozzá, akkor még a központban lakott, a Dimitrov úti bérházban, ahol faterék is felnőttek. Egy órát lehattünk nála, zömmel apámmal beszélt, nekem adtak egy könyvet, és beraktak egy szobába. Amikor elmentünk, mondta a Mama, hogy halkan menjünk, mert a szomszédok figyelnek. Az esküvőmre se jött el, igaz, így utólag nekem is kár volt.

– Azért az Úristen dobta a mentőövet. Emlékszel, mikor beléptünk a Bátor Egérbe meginni egy rumot, valaki feleseket küldözgetett. Az öreg Dreznyák Pista bácsi volt. Te meg egy idő után mondtad, hogy menjünk, mert esküvőd van.

– Igen, nagy arc volt az öreg. Négy elemivel, ha sokat mondok, de egyszer a katonaságnál tévedésből Doktor Eznyáknak hívták, arra nagyon büszke volt.

– Ritáról tudsz valamit?

– Összeházasodott a pasival, akivel lelépett, de elváltak. Egy kislánya van. Én olcsóbban megúsztam, nincs gyerek.

Megéheztünk a cigire meg a pálinkára. Két kiflit hoztam, de nem volt gusztusunk benn megenni, kimentünk az erkélyre. Oda alig szűrődött ki valami a lakásból. Csöpp kis erkély, jó részét a Mama koszvadtt karosszéke foglalta el, azt betettük a szobába, így elfértünk. Ennyi volt a Mama kapcsolata a külvilággal: hajnalban kiült ide inni, cigizni meg káromkodni, ebbe a kicsi, ősi templomok mintájára keletelt napszentélybe. A reggeli imája kissé rövid és alpári volt.

Bent én kérdeztem Árpit. Ő nem volt házas, de mindig voltak barátnői, most is egy elvált nő. Tiszta képlet, egyikük sem akart gyereket, közös háztartást sem, hetente kétszer-háromszor találkoztak. Eddig nem láttam meggyőző példát a házasságra, mondta Árpi, és most jó így mindkettőnknek, ahogy vagyunk.

Hosszan és jót beszélgettünk, talán ez volt a Mama egyetlen ajándéka: egy jó beszélgetés Árpival. Ráadásul a Mama paranoiás profiljának megfelelően semleges, lehallgatásmentes helyen találkoztunk. Kémregények kezdődnek úgy, ahogyan az ő élete végződött, ahogy önzetlenül és minden szándék nélkül meglepett minket.

Mikor hajnalodott, rátértünk a temetés részleteire. Ekkor jegyeztem meg, hogy igazából a nagyfater szívinfarktusa óta haldoklott a Mama.

– Hát, asszem nem ilyen egyszerű – mondta Árpi.

– Miért?

agyonverték az ávósok

– Nem lehet biztosat tudni, de anyámnak néhány éve összeállt a kép. Kislány korában hallott félmondatokból, meg abból, amit a Mama álmában vagy részegen beszélt.

Nagyfatert nem a szíve vitte el, hanem agyonverték az ávósok. Még a Dimitrov úton laktak, abban a régi bérházban. A házmester, Szántó Sándor jelentette föl.

– Tényleg, a Mama néha szidta, rohadj el, Szántó, Isten verjen meg. Apám szerint is gané ember volt, besúgott, hallgatózott, még a szemetet is áttúrta mindenki után a kukában.

– Hát úgy tűnik, ő jelentette föl nagyfatert. Az valami olyat mondott, hogy a fene enné meg ezt a rossz telet, ő meg úgy adta tovább az ávónak, hogy az orosz telet szidta. Bevitték.

– Mekkora egy görény.

– Az, de ez még csak a kezdet. Eljátszotta utána a Mamának, hogy ki tudná hozni, csak a Mama feküdjön le vele. A Mama először elküldte, de utána azzal jött, hogy elveteti tőle a gyerekeket. Anyám volt hat, apád négy. Mit tehetett volna a Mama?! Közben azt mondta a fülébe, hogy ne félj, hogy teherbe kúrlak, láttam a kidobott vattákon, hogy most múlt el a vérzésed.

– Szarfaszú tetű.

- Még nincs vége. Később a jegyzőkönyvből kiderült, hogy már rég halott volt a nagyfater, mikor Szántó megkörnyékezte a Mamát. A jegyzőkönyvben szívelégtelenség szerepel a halál okaként, de zárt, lehegesztett koporsóban adták ki, és ismeretlen arcok sasoltak a temetésen.
- Szóval agyonverték.
- Valószínűleg igen. Mama a zárt koporsó miatt ügyvédhez fordult, Weisz bácsihoz. Emlékszel rá?
- Igen, az unokája, Márta alattam járt kettővel.
- Na, ő leállította a Mamát. Azt mondta, Eszterkém, ne akarjon egy koporsóból kettőt. A gyerekeket fel kell nevelni.
- Szóval ebbe kattant bele a Mama.

az a gennyláda

– Még egy durva csavar van. A halálhírt Szántó hozta. Feljött a Mamához, és valahogy kicsikart tőle még egy alkalmat. Utána benézett a konyhába. Mama babot áztatott a másnapi ebédhez. Ekkor mondta az a gennyláda, hogy már akartam mondani Somogyiné, hogy elég, ha csak magára meg a gyerekekre főz, egy reakcióssal ugyanis kevesebb van. De nyugodjon meg, ettől holnap ugyanúgy feljön a Nap, hehe.

Hallgattunk egy sort. Nagy kortyok következtek a már langyos pálinkából, mély, csöndes slukkok a cigiből.

- Mi lett ezzel a görénnyel?
- 56 után még egy ideig látták, aztán eltűnt. Gondolom, most máshol csinálja ugyanazt.
- Nem kéne megkeresnünk?
- Mire mennénk vele? A jegyzőkönyv szerint szívelégtelenség volt.
- Attól a pofáját beverhetnénk.
- Jól esne nekem is. Csak utána rojtosra kúrnának a sitten.

Kint egyre világosabb lett. Felálltam, fogtam a hubertuszos üveget, a Kossuthot, és hívtam Árpit.

- Gyere, a Mama emlékére.

Kimentünk az erkélyre. Mögöttünk búzlótt a Mama lakása, a Mamáé, aki hiába lett hűtlen, hogy visszakapja azt, akihez hűséges akart lenni. Aki meg akarta menteni a családját, és ebbe beleőrülve generációkra szétverte. Előttünk a narancsos fények hubertus-sárgára váltottak, tisztán kivehető volt már minden. Elképesztő közönnyel kelt föl a Nap, mint aki tudja, hogy kár az erőlködésünkért, mindent úgy talál, ahogy tegnap hagyta, és neki tök mindegy, kit ölnek vagy erőszakolnak meg, ki éli le rettegésben az életét, kinek a szülei válnak el. Úgy marad minden, ahogy volt, semmi változás. Beleittunk a Hubertusba. Langyos volt, mint a lóhúgy, a színe is stimmel, valószínűleg az íze is. Rágyújtottunk egy Kossuthra. Köpködtük a dohányleveleket, a Mama szipkáihoz nem volt gusztusunk. A Nap nikotinsárga fénye kibírhatatlan lett, egyre jobban öklendte ránk a bádoggal keveredő hársfa illatát. Ahogy teljesen kibukkant a látóhatár mögül, Árpival egyszerre szakadt ki belőlünk: a kurva anyád. Köpetünk valahol ott csapódott be, ahol tegnap a Mamáé.

kép | Max Boschini, flickr.com